

"וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹנָן מִן הַשְּׂטִיטִים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלֵי חָרָשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֵת יְרִיחוֹ וְיִלְכוּ וְיִבְאוּ בֵּית אִשָּׁה זֹנָה וְשָׂמָּה רָחֵב וְיִשְׁכְּבוּ שָׁמָּה" (יהושע ב', א') - רש"י - אשה זונה. תרגם יהונתן: פונדקיתא, מוכרת מיני מזונות אשתו, אלא שדבר בלשון נקיה ועפ"י הנ"ל מובן גם מה שפירש אצלנו מוכרת מיני מזונות ודי לחכימא אלא ניתן להסביר מדוע נקט רש"י הקדוש בדרך רמז זו וניתן להסביר לענ"ד שני הסברים הראשון כמו שכותב רש"י בעצמו שדבר בלשון נקיה והסבר השני הוא שהיות ועשתה רחב תשובה לא רצה רש"י להזכיר עוונות ראשונים כמו שמובא בהלכה שאין להזכיר לבעל התשובה חטאי עבר על כן כסה רש"י את הדברים כך שפירושו נכתב בדרך רמז

משנת הצדיק - הרה"ק חכם יהודה בן עטר זצוק"ל זי"ע - י"ט סיון

חכם יהודה בן עטר נולד לאביו רבי יעקב בן אברהם באלול תט"ו (1655) בעיר פאס שבמרוקו. בצעירותו התמסר ללימוד התורה, התעלה ולמד מהרבנים חכם וידאל הצרפתי וחכם מנחם סרירו. לצרכי פרנסתו למד צורפות, ושמו יצא לתהילה כצורף מומחה העושה מלאכתו בנאמנות בין יהודים ובין לגויים. בשנת תמ"ד (1684) נוכח לדעת כי תלמידיו, הגם שמלאו כרסם בש"ס ופוסקים, אינם יודעים לדרוש בקהל, ולכן החל מלמדם את תורת הנאום והדרוש. חכם יהודה בן עטר היה אוספם בכל שבת בשעת המנחה, והיה דורש בפרשת השבוע, ואחריו לפי התורה, היה דורש תלמיד אחר. דרשותיו אלה קובצו בספר מנחת יהודה. בשנת תנ"ח (1698) מונה חכם יהודה בן עטר לדיין יחד עם רבותיו חכם וידאל הצרפתי וחכם מנחם סרירו. בשנת תס"א (1701) נאלץ לנדוד למכנאס, יחד עם רבים מיהודי העיר פאס, לאחר שהמלך איסמעיל הטיל מס כבד על יהודי העיר פאס. גם במכנאס ישב בדין יחד עם רבותיו ועם חכמי מכנאס. משנת תע"ג (1713) לאחר פטירת חכם וידאל וחכם שמואל הצרפתי, כיהן כדיין יחידי במכנאס, ובשנת תפ"ג (1723) ישב ראשון בדין עם חכם יעקב אבן צור (היעב"ץ) שהיה לו תלמיד חבר. חכם יהודה בן עטר חזר לעיר פאס, ועמד בראש הקהילה היהודית בפאס. הוא תיקן תקנות רבות עבור קהילתו בעניינים שונים כעניין המיסים, המסחר, הוצאות עבור מסיבות, הלואות מגויים, ועוד. היה רגיש מאוד לסבלו של הציבור, והיה ביתו פתוח לרווחה לפני כל שואל ומר נפש. חכם יהודה בן עטר נלקח לבית עולמו ביום י"ט סיון תצ"ג (1733). בהיותו כבן שבעים ושבע שנה ונקבר בעיר פאס. עם פטירתו הפך מקום קבורתו למקום שיח ותפילה בעת צרה לציבור.

חכם יהודה בן עטר חיבר יצירות רבות, חלקן נותרו בכתבי יד, וביניהן: 'מנחת יהודה' - דרשות על התורה, 'שיר מכתם' - דיני שחיטה וטריפות, דיני גט וחליצה, ספר שו"ת ופוסקים, וכן מוזכר שחיבר ביאור על מדרש רבה.

וכך כתב הרב בספריו "וכל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזרה הוא מבטלה" - שאף על גב שהיה אביו עם הארץ, וזה היה לו ממה שנגזר עליו בעת יצירתו, ולפי זה הראהו מלמד לבנו תורה, יהיה דבר כזה כמו זה נחשב לו, לאמור: יריקא מה אתה מלמד לאיש כזה ומה שהוציא אביו מעסק התורה יוציא גם זה, סבור אתה שיקנה איזה שלימות סוף סוף ידמה לאביו ויבעוט בך ועם כל זה השלם הזה מלמדו, באופן שתאלמנה שפתי שקר, שהיו מרגנים לאמור: שכמו שאביו היה עם הארץ ממה שנגזר עליו, אפשר גם כן - כמוהו, כי כל מין שדומה למינו הנה שכרו איתו - שגם הוא יהיה, שאפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו על היותו מוציא יקר מזולל.

ועוד כתב "היות מוחלט ומוסכם אצל רואי השמש אשר - בן מזכה אב, מהיות פשוט אשר - הולד רגל של אמו הוא, ולפי זה - אין ספק שכאשר יפטר איש מהעולם, הנה משענתו אתו להקים ולהרים, ולהבין זה, בעצם ישא המשל למדורה מעצים, אשר נתעממה וגחליה עמומות, הנה כאשר יבעיר אש בפניה ממנה, הנה גם המדורה כולה תשוב לאיתנה כבראשונה. הנה כמו כן - הבן הוא חלק מאביו, ויחויב שממנו יבוא תועלת לכלל - שהוא אביו."

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים ויחי יוסף - הרה"ק רבי יוסף ב"ר יעקב חזקי' גרינוולד זצוק"ל זי"ע

מהלחם שטוב לחם חדש מהישן וע"כ תקדש ימי נעורך לתורה ועבודת ה' ולא תמתין עד ימי הזקנה אבל אם לא עשית כן וכבר חלפו ועברו ימי הנעורים לריק והגיעו ימי הזקנה מ"מ אל תתיאש ח"ו רק ושתה בלב טוב יינך שתיקח מוסר מהדין שיותר משובח כשנתיישן ה"נ עדיין לא אבדת תקוותך ותוכל לשוב לפני בוראך וירצה אלוקים את מעשיך והמדרש מפרש לך אכול בשמחה לחמך זו פרשת חלה דמזה יש ללמוד לרחות טענת היצר שמפתה אדם בבחירתו ע"ד שנתבאר וי"ל עוד דחזינן בחלה דמצוה להפריש חלה מן העיסה כדכתיב (במדבר ט"ו) ראשית עריסותכם חלה תרימו וזהו רמז מוסר דהתחלת כל דבר היא עיקר גדול כמו"כ ראשית שנותיו של אדם ולכן יש לזוהר דעוד בימי נעוריו יעסוק בתורה ובמצוות ובעבודת ה' ושתה בלב טוב יינך זו פרשת נסכים שמנסכים היין על המזבח יש ללמוד שיכולין לתקן הימים שכבר עברו וחלפו כמו שנתבאר וי"ל עוד ע"ד דמצינו (מנחות טו ע"ב) מביא אדם קרבנו היום ונסכיו לאחר זמן מזה יש ללמוד דיש לתקן מה שחסר ועיוות ובוה מובן למה נסמכה פרשת נסכים לפרשת מרגלים כי אחר שנכשלו בני" בחטא המרגלים היתה חשש שיבואו ח"ו לידי ייאוש וידמו בנפשם ששוב אין להם תקנה להתקרב אליו ית"ש להכי מסמיך הכתוב פרשת נסכים שמפרשה זו יכולים להתחזק שעדיין יש תקווה לתקן מה שפגם

"פִּי תְּבֹאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם" (ט"ו, ב')
 במדרש רבה פתח ר' חנינא (קהלת ט) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלוקים את מעשיך אכול בשמחה לחמך זו פרשת חלה ושתה בלב טוב יינך זו פרשת נסכים וע"פ פשטות כוונת המדרש לפרש דשלמה המלך ע"ה לא אמר פסוק זה כפשוטו למשורך גופו אחרי תענוגי עוה"ז לאכול בשמחה לחם ולשתות בלב טוב יין אלא מרמז על מצוות חלה ועל מצוות נסכים אמנם עדיין צ"ב המשך ב' עניינים זל"ו ויל"פ ע"פ דברי אאמור"ז ז"ל בויגד יעקב שביאר עניין המנחות והנסכים בדרך רמז מוסר עפ"י הגה"ק הרב ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע שפי" מאחז"ל (שבת קנ"ב ע"א) עד ארבעין שנים מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי דמדרך היצה"ר לפתות האדם בבחירתו להתרשל בעבודת ה' באמרו שמח בחור בילדותך ועדיין יש לך זמן לעסוק בתורה ובמצוות בימי הזקנה ובזקנתו אומר לו שכבר עבר זמנו ומי"אש אותו מלעסוק בעבודתו ית"ש וע"כ בבחירתו ייקח מוסר מלחם שמשובח בעודו באבו וכשנתיישן מתקלקל כך יעסוק בתומ"צ בבחירתו ובזקנתו ייקח מוסר מהיין שיותר טוב יין ישן מהחדש וע"כ אל יניח מעבודת קונו אף בזקנתו והכי נמי יש לך ללמוד רמז מוסר זו מסגולת המנחה שיותר טוב חדש מישן ומיין של נסכים יש ללמוד שישן טוב מחדש עכת"ד אאמור"ז זצ"ל ועד"ז יל"פ נמי מאמר הכתוב לך אכול בשמחה לחמך שתיקח מוסר

סגולה לפרנסה - קביעת עיתים לתורה

"וְהָיָה בְּאַכְלֵכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָהּ לָה" (ט"ו, י"ט)

והיה באכלכם מלחם הארץ היינו גם כאשר אתם צריכים להתעסק בעבודה ארצית כדי להביא לחם הביתה תרימו תרומה לה' היינו תקבעו גם זמנים ללימוד תורה ושומנים אלו יהיו מוקדשים לעבודת ה' וזהו שמסיים תתנו לה' תרומה לדרתיכם שע"י כך תזכו לשמש דוגמא לילדיכם ולשאר הדורות הבאים שלא רק הכסף והפרנסה הם החשובים אלה דווקא זמני הלימוד הם הקודש והעבודה היא בלית ברירה ואם האדם ינהג כך בוודאי שהקב"ה ישפיע לו שפע פרנסה ברוחניות ובגשמיות ויזכה שבניו ילכו בעו"ה בדרך ישראל סבא ויזכה האדם לראות מהם רק נחת יהודית אמיתית